

PM. Matka Taalintehtaalle 7.5.1984. Hanna Kronlöf, Erkki Mäkiö, Elias Härö.

Mukana Taalintehtaalla kirjastonhoitaja Carita Forsman-Rudels, museonhoitaja Katia Båsk-Ekholm (Dalsbruks Museistiftelse), aluemuseotutkija Anneli Sorvoja (Turun maakuntamuseo) ja vs. tutkija Eeva Mikola (Turun maakuntamuseo). Lisäksi keskusteluissa mukana rehtori Rainer Gustafs.

1. Dalsbruks Bruksmuseum. Tutustuimme Bruksmuseétin vasta avattuihin tiloihin. Saatoimme todeta, että taalintehtaalasta työväenasumista edustava näyttely oli koottu huolella ja asiantuntevasti. Toistaiseksi suhteellisen vaatimaton museo tulee edelleen kehitettynä muodostamaan tärkeän lisän maamme teollisuushistoriallisen miljöökulttuurin esittelyssä.

2. Hiiliuunit. Maamme^{le} rautateollisuuden prosessitekniistä kehitystä ajatellen muodostavat Taalintehtaan slagitiiliset hiiliuunit erittäin merkittävän kokonaisuuden. Nämä lukumäärältään alkuaan kolmesta uunia liittyvät Taalintehtaan tuotantohistoriaan erittäin kiinteästi siten, että ne otettiin käyttöön raudansulatuksessa 1800-luvun puolivälissä tapahtuneessa kilpailuvaiheessa, jolloin maallemme ominainen perinteinen tuotantotekniikka pyrittiin uusimaan kansainvälisten vaatimusten mukaiseksi. Lopullisesti tässä ei onnistuttu, mutta tämän teollisen yritteliäisyyden muistomerkkeinä hiiliuuneilla Taalintehtaalla joka tapauksessa on ainutlaatuinen asema maassamme.

Uunien osalta saatoimme todeta mm. sen, että kaikissa oli lautakatto, jonka kunto tällä hetkellä oli tyydyttävä. Myös slagitiilinen seinämuri oli ulkopuolelta verraten hyvässä kunnossa. Se vaatii kuitenkin paikoitellen konservoivia toimenpiteitä ja esimerkiksi saumoista olisi hiekaksi muuttunut laasti poistettava paineilmapuhalluksella. Varovaisen puhalluksen jälkeen saumat voidaan täyttää esimerkiksi muurausmentillä. Rapautuneen slagipinnan konservoinnista ei ole kokemuksia, minkä vuoksi ennen työhön ryhtymistä on selvitettävä tarkoituksenmukainen menetelmä. Asia pyrittäneen ottamaan esille restauroiditöimistössä.

Turvallisuussyistä olisi muureihin välittömästi liittyvä kasvillisuus poistettava rapauttamisen ehkäisemiseksi. Muutamat suurimmista puista, joilla on puistomainen vaikutus, voitaneen toistaiseksi jättää paikoilleen.

Uunien holveja tukevat vetotangot, jotka on myöhemmin poistettu, tulisi palauttaa. Uuniholvien kunto on kauttaaltaan tarkistettava. Uunien sisustaan ei ole toistaiseksi tarpeen (ilman tarkempia tutkimuksia) tehdä muutoksia niissä olevan irrallisen jätteen poistamista lukuunottamatta. Alkuperäistä noki-kerrosta seinissä ja uuniholvissa ei saa poistaa.

Uunien ympäristön järjestäminen ja alueen museaalinen käyttö edellyttää erillisen suunnitelman. Jo nyt on kiinnitettävä huomiota merenpuoleisella piha-alueella olevien veneiden talvitelakoinnin järjestämiseen uunien kulttuurihistoriallisten ympäristöedellytysten mukaisesti. Uunien suoja-alue on rajattava riittävän laajaksi ja vastaisuudessa telakoinnin siirtäminen muuhun sopivampaan paikkaan on otettava harkittavaksi.

Uunien dokumentointi mittaamalla ja valokuvaamalla on käynnistettävä. Tehtävä voitaneen hoitaa yhteistyössä Dalsbruks Bruksmuseétin ja museoviraston kesken neuvottelemalla esim. teknillisen korkeakoulun (Otaniemi) arkkitehtiosaston kanssa opiskelijatyövoiman käyttämisestä. Dokumentointiin olisi jatko-työnä yhdistettävä uuneja ja aluetta koskeva korjaus- ja käyttösuunnitelma.

3. Valimorakennus. Slagitiilestä 1860-1880- luvuilla rakennettu valimo liittyy Taalintehtaan tuotannolliseen uudistamiseen hiiliuunien tavoin. Käynnin yhteydessä totesimme, että rakennuksen vesikatto oli osaksi rikki ja vaatii kiireellisen korjaamisen seinämuureille aiheutuvien vaurioiden välttämiseksi. Rakennuksen muuripinnat olivat paikoitellen rapautuneet ja niissä oli vähäisiä halkeamia mutta perustusten liikkumiseen viittaavia vaurioita ei ollut havaittavissa.

Rakennuksen nykyinen, ulkonaisesti rappeutuneelta vaikuttava kunto ei aseta esteitä sen tarkoituksenmukaiselle kunnostamiselle ja mahdolliselle käytölle. Pikaiset toimenpiteet ovat kuitenkin sen suhteen tarpeellisia kulttuurihistoriallisen arvon turvaamisen vuoksi.

Julkisuudessa esiintynyt mahdollisuus sijoittaa rakennukseen kirjasto ja muita mahdollisia kulttuuritoimintaa palvelevia tiloja tuntui mielestämme tarkoituksenmukaiselta.

4. Rakennuskaava. Hanna Kronlöf suoritti museovirastossa valmisteilla olevaa rakennuskaavalausuntoa varten maastotarkistuksia. Kaavaluonnoksen mahdollinen uusiminen otetaan myöhemmin esille Dragsfjärdin kunnan, maanomistajan (Ovako ja Wärtsilä), läänin kaavoitustarkastajan ja museoviraston kesken järjestetävässä neuvottelussa.

Helsingissä 15.5.1984

Elias Härö

Hanna Kronlöf

Erkki Mäkiö

Jakelu:

- Dalsbruks Bruksmuseum
- Turun maakuntamuseo (Anneli Sorvoja)
- Museovirasto, restaurointitoimisto
- Museovirasto, rakennuskulttuuritoimisto